

Tanıtım - Değerlendirme / Reviews

Özdemir, Emin

Eleştirel Okuma. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2007. 225 s. ISBN: 975-494-916-6

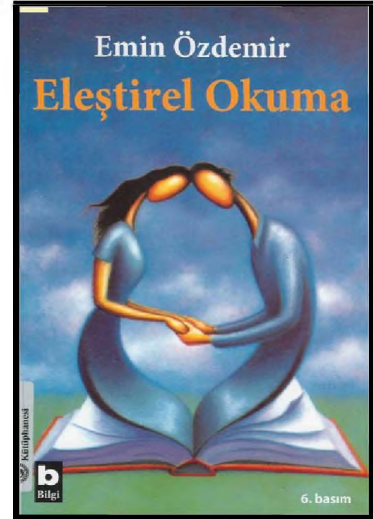
Okur olmakla okuryazar olmak birbirlerinden ayrı kavramlardır. Birçok kişi okula başladıktan sonra “harfleri birbiriyle çatarak” okuryazarlık becerisini edinmekte, ancak günlük yaşamda bundan sürekli faydalanmamaktadır. Bu nedenle çoğu kişi okur değil okuryazar olarak nitelendirilebilir.

Emin Özdemir’in “okuryazarlıktan okurluğa” giden yolu göstermek için hazırladığı “*Eleştirel Okuma*”, en temel anlamıyla okunan metinlerle iletişim kurabilmeyi amaçlamaktadır.

Kişinin okur olması için en önce okuryazarlık becerisini sürekli bir alışkanlık haline getirmesi gerekir. Bunu yapan kişi ayrıca, okuduklarına eleştirel şekilde yaklaşabilmeli, incelemeci bir yaklaşımla okuduklarının alt anlamlarını görebilmelidir. Yani kendi zekâsını ve birikimini kullanarak okuduklarını bağımsızca değerlendirebilmelidir.

Bu bağlamda kitapta temel olarak okuryazarlıktan okurluğa nasıl geçileceği, okunan metinle sağlıklı bir iletişimin nasıl kurulabileceği, okurun sorumluluklarının neler olduğu ve okurken nelerin, ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği ele alınmaktadır. Bu sorular kılavuz alınarak “eleştirel okuma” için gerekenler çeşitli örneklerle desteklenmektedir.

“*Eleştirel Okuma*” beş ana bölümden oluşmaktadır. Her bölüm belirli tanımlar ve açıklamaların ardından destekleyici örneklerle ve konuyla ilgili metin içi alıntılarla zenginleştirilmiştir. *Birinci bölümde* yaşam boyunca kullanılan bir araç, öğrenmenin ana yolu, eleştirel düşünmenin kaynağı ve yaşantıyı zenginleştiren bir güç olarak okumanın

işlevinden söz edilmektedir. *İkinci bölümde* okumanın çok boyutlu bir etkinlik olmasından ve okumayı oluşturan öğelerden bahsedilmektedir. Bu öğelerden yazar ve okur iletişim sürecinde sırasıyla verici ve alıcı olarak gösterilmektedir. Okurluk donanımı edinmek için gerekenler üzerinde durularak iyi bir okurun niçin ve nasıl okuyacağını bildiği belirtilmektedir. *Üçüncü bölümde* her metin türünün kendine göre bir okuma yöntemi gerektirmesinden dolayı öğretici metinler anlatılmaktadır. Öğretici metinleri anlayarak okumak için konuyu araştırma, konuya bakış açısını belirleme, iletiyi bulma ve iletiyi açma ve geliştirme yollarını tanıma gerekliliklerinden söz edilmektedir. Bu bağlamda düşünceyi açma yolları anlatılarak okumayla ilgili zihinsel etkinliklerin bir bütün olarak uygulanabilmesi için örnekler ve uygulamalar verilmiş ve okuyucunun kendi değerlendirmesini yapması sağlanmıştır. *Dördüncü bölümde* ise yazınsal nitelikli metinlerin nasıl okunacağı üzerinde durulmaktadır. Bu bölüm yazınsal metinlere hangi açılardan yaklaşılabileceğine, bu metinlerde neler sunulduğuna ve bu metinleri okurken dikkat edilmesi gereken öğelere yoğunlaşmaktadır. Yazınsal metinlerde konunun kendisinin değil yansıtılış biçiminin önemli olduğundan, olay akışı ve olay örgüsünde meraktan öte zekâ ve belleğin öneminden, insan ögesinin yazınsal metinler için vazgeçilmezliğinden, mekân ve zaman öğeleri üzerinde düşünmenin gerekliliğinden ve anlatım biçiminin belirlenmesinin okumaya katkısından bahsedilmektedir. *Beşinci bölüm* yazınsal türler arasında bambaşka bir yere sahip olan şiirleri okuma konusuna ve şiir okumak için farklı bir donanım ve yaklaşım gerektiğine değinmektedir. Şiir okurken alışkanlık haline getirilmesi gereken unsurlar maddeler halinde sunulurken şiir okumaya destek olacak sorular sıralanmaktadır.

Bu anlamda kitap, yazıyla iletişim kurmak isteyen herkese yöneliktir. Ayrıca metin incelemesi yapacak öğretmen ve öğrencilere de destek olabilir. Yalın ve sade bir anlatıma sahip “*Eleştirel Okuma*”, anlatılanları destekleyecek örneklerin Türkçenin usta yazarlarından seçilmesi nedeniyle bir tür *seçki* niteliği de taşımaktadır.

Kısaca söylemek gerekirse, Emin Özdemir bu kitapta eleştirel okumanın metinle iletişimsel bir etkileşim haline girme demek olduğunu ve okurdan çok yönlü bir çaba istediğini gözler önüne sermektedir.

Ece Dünder

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME)

Çevirmen

eced@igeme.gov.tr